

Samenvatting van het VariO protocol toezicht zwem- en wateractiviteiten

1. Inleiding

Het VariO protocol toezicht zwem- en wateractiviteiten dient meerdere doeleinden:

- a. Bewustwording van het belang van de zwemveiligheid voor leerlingen en de rol van school/begeleiders hierin
- b. Verantwoordelijkheid van school/begeleiders voor het toezicht van de leerlingen tijdens zwem- en wateractiviteiten.
- c. Beschrijven van de richtlijnen m.b.t. het toezicht bij alle zwem- en wateractiviteiten voor school/begeleiders
- d. Afspreken en afstemmen van de taken en verantwoordelijkheden tussen de samenwerkende partijen onderling

Door een adequate uitvoering en naleving van het VariO protocol ziet VariO toe op:

1. Het zorgdragen voor de veiligheid van leerlingen
2. De risico's verkleinen m.b.t. de aansprakelijkheid van de begeleiders vanuit school

Deze samenvatting van het VariO protocol geeft op hoofdlijnen de belangrijkste aandachtspunten uit het VariO protocol weer, maar is nergens een vervanging van het VariO protocol. Begeleiders vanuit school bij zwem- en wateractiviteiten dienen de inhoud van het VariO protocol te kennen, na te leven en uit te voeren.

Het VariO protocol dient voor aanvang van een zwem- of wateractiviteit in het bezit te zijn van alle mensen die betrokken zijn bij de zwem- of wateractiviteit (onderwijspersoneel, zwembadpersoneel, overige begeleiders, enz.). Dit betekent onder meer dat de school het VariO protocol periodiek - in ieder geval jaarlijks - onder de aandacht brengt van het onderwijspersoneel, zwembad en overige begeleiders door deze in persoon uit te reiken.

Dit VariO protocol wordt jaarlijks geëvalueerd door school/begeleiders.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
2. Algemene VariO afspraken m.b.t. toezichthouden (verwijst naar H6 in het VariO protocol)	4
3. Wettelijke eisen m.b.t. toezichthouden (verwijst naar H.1 t/m 3 in het VariO protocol).....	4
4. Toezicht bij nieuwkomers (verwijst naar H4 in het VariO protocol)	5
5. Schoolzwemmen (verwijst naar H5 in het VariO protocol).....	6
<i>Verantwoordelijkheden</i>	7

2. Algemene VariO afspraken m.b.t. toezichthouden (verwijst naar H6 in het VariO protocol)

1. Bij alle zwem- en wateractiviteiten die onder schooltijd of als buitenschoolse activiteiten plaatsvinden, dragen de school/begeleiders (mede)verantwoordelijkheid en toezicht voor de veiligheid van de leerlingen. De verantwoordelijkheid geldt voor alle categorieën zwemwater (A t/m D) en de school/begeleiders zorgen te allen tijde voor voldoende en goed toezicht.
2. Voor aanvang van iedere zwem- of wateractiviteit moet de school een overzichtslijst hebben van het zwemniveau van de leerlingengroep, de leerlingen die een zwemdiploma (en welke) hebben en de leerlingen die geen zwemdiploma hebben, aangevuld met eventuele bijzonderheden (medische aandoeningen en andere zorgaspecten). Ouders/verzorgers geven voor aanvang van een zwem- of wateractiviteit schriftelijk aan of hun minderjarige kind over een zwemdiploma beschikt en zo ja welke. De school kan ervoor kiezen om deze informatie schriftelijk op te vragen bij de inschrijving van een leerling; ouders kunnen dit in Magister aangeven.
3. Indien een school het schoolzwemmen in zijn lesprogramma (structureel, als eenmalig project, in een lessenreeks) heeft opgenomen, wordt dit beschreven als onderdeel van het bewegingsonderwijs (of een ander vak waartoe het behoort).
4. Overige begeleiders (bijv. ouders, vrijwilligers, stagiairs, enz.) zijn, naast de leraar, verantwoordelijk voor de begeleiding van en het toezichthouden op de leerlingen tijdens zwem- en wateractiviteiten, de schoolzwemles, het vrij zwemmen. De overige begeleiders volgen de instructies van de leraar en zweminstructeurs op.
5. Het toezicht is voldoende afgestemd op de specifieke kenmerken van een doelgroep en met name bij doelgroepen die minder bekend zijn met de gevaren van 'het water' (bijv. leerlingen met een migratieachtergrond, nieuwkomers) en meer collectief denken. Voordat zogenaamde nieuwkomers deelnemen aan een zwem- of wateractiviteit zorgt de leraar eerst voor het overbrengen van kennis over water, de gevaren en zwemvaardig zijn.
6. Indien het toezicht volledig wordt uitgevoerd door school/begeleiders dan dient tenminste één van de toezichthouders te beschikken over de (aantoonbare en geldige) vaardigheid van '**zwemmend redden**'. En tenminste één persoon is in het bezit van een geldig **EHBO-diploma** (of gelijkwaardig).
Het is aan te bevelen dat docenten lichamelijke opvoeding in dienst bi VariO over beide vaardigheidseisen (blijven) beschikken.

3. Wettelijke eisen m.b.t. toezichthouden (verwijst naar H.1 t/m 3 in het VariO protocol)

1. Toezichthouden wordt uitgeoefend door personeel van de (zwembad)accommodatie en/of VariO medewerkers.
2. Bij een openbare badinrichting dient bij elk bassin toezicht gehouden te worden door minimaal één toezichthouder.
3. Bij een semiopenbare badinrichting, waarvan de diepte meer dan 1.40 meter is, dient bij elk bassin toezicht te worden gehouden door minimaal één toezichthouder. De toezichthouder mag geen andere taken verrichten. De toezichthouder dient te beoordelen welke (combinatie van) bassins door één

toezichthouder overzien kan worden en op welke momenten dit wel en niet kan. De inschatting is niet alleen afhankelijk van het aantal en het soort bezoekers maar ook van de overzichtelijkheid van de totale situatie.

4. De zweminstructeur en de leraar van de school houden in voldoende mate toezicht op de leerlingen tijdens de zwemles, maar ook tijdens het vrij zwemmen.
5. Extra toezichthouders moeten worden ingezet bij:

Bezoek van bijzondere groepen, bijvoorbeeld:

- groepen jeugdigen (6-18 jaar);
- zeer aanwezige, rumoerige of baldadige groepen;
- bezoekers met medische problemen, gebruikers van zware medicijnen, geestelijk of lichamelijk gehandicapten;
- groepen bezoekers die de Nederlandse taal in woord en geschrift niet of onvoldoende beheersen
- groepen bezoekers die niet of minder bekend zijn met (de risico's van) water
- bezoekers die het zwembad niet kennen.

Openstelling van attracties, bijvoorbeeld:

- golflagbaden, springkuilen, bassins met een sterk diepteverloop over korte afstand;
- springplanken, glij(banen), wildwaterbaan etc.;
- vaste of drijvende speelelementen.

6. Tenminste één van de toezichthouders dient te beschikken over de vaardigheid van 'reddend zwemmen' (aantoonbaar).
7. Tenminste één persoon is in het bezit van een EHBO-diploma (of gelijkwaardig).
8. Extra toezicht is gewenst bij:
 - slecht doorzicht van het oppervlaktewater;
 - de aanwezigheid van vaste of drijvende speelelementen;
 - meegebrachte drijfmiddelen (afdrijven naar diep water);
 - water met een ongelijkmatige temperatuurverdeling (koudwaterlagen / stratificatie in oppervlaktewater).

In vrij toegankelijke recreatiegebieden wordt veel gewerkt met duidelijke bebording waarop onder meer staat aangegeven wat voor toezicht er aanwezig is. Er zijn dan bijvoorbeeld zogenaamde sociale toezichthouders, zoals parkwachters, boswachters of medewerkers van de terreinbeheerder, in het gebied aanwezig. Bovendien is op mooie dagen en/of in de vakantieperioden soms een (vrijwillige) reddingsbrigade actief.

4. Toezicht bij nieuwkomers (verwijst naar H4 in het VariO protocol)

De taak van school/begeleiders bestaat uit:

1. Kennis bijbrengen aan nieuwkomers over water. Veel informatie over water en zwemmen is niet vanzelfsprekend voor de nieuwkomers. Ook de betekenis van bepaalde zwemvaardigheden, zoals schoolslag/borstcrawl moet aangegeven worden. Het gaan dan over basiskennis als 'hoe gaat het in een zwembad', 'wat is de betekenis van een zwemdiploma/wanneer kan je zwemmen'. Informatie over stromingen in de zee, betekenis van de vlaggen op het strand en over bruggen springen is ook onbekend bij de doelgroep en dus belangrijk om over te dragen.
2. Cultuurverschillen
Het verschil in denkwijze van de jonge nieuwkomers ten opzichte van de denkwijze in Nederland moet ook belicht worden. Vanuit hun cultuur is er sprake van collectief denken, terwijl in Nederland meer sprake is van individueel denken. Nieuwkomers denken dat wanneer ze met anderen zijn, het veilig is om te

zwemmen. Er wordt dan op je gelet. In Nederland kan je er niet vanuit gaan dat anderen op je letten. Jongeren in Nederland leren om voor zichzelf te zorgen en niet voor de groep. Jonge nieuwkomers komen vaak uit landen waar je opgroeit met de norm dat je voor de groep zorgt en omgekeerd.

3. Sociale norm zwemmen

- Inschatting situatie
Jonge nieuwkomers vinden het lastig om te kunnen zien of water veilig is om in te zwemmen. Of om de diepte te kunnen inschatten op bepaalde plekken.
- Groepsdruk
Een ander aspect dat hieronder valt is dat anderen ervanuit kunnen gaan dat de jonge nieuwkomer kan zwemmen. De jonge nieuwkomer wil graag bij de groep horen en gaat dan ook in op de uitnodiging om naar het strandje te gaan.

5. Schoolzwemmen (verwijst naar H5 in het VariO protocol)

Het zwembad voert het zwemonderwijs uit conform het door het zwembad ontwikkelde en vastgestelde specifieke zwembadprotocol. Er wordt door school en zwembad een overeenkomst getekend, die onderdeel uitmaakt van dit zwembadprotocol.

Het zwembad heeft als verantwoordelijkheid te waken over de gezondheid en de veiligheid van het publiek, zijnde de kinderen, de leraren en de begeleiders (dit kunnen stagiairs, vrijwilligers, ouders zijn) in de accommodatie.

De school/begeleiders hebben kennis van de inhoud van het specifieke zwembadprotocol. De school is verantwoordelijk voor het ordelijk verloop van:

- De aankomst van de leerlingen in de zwemaccommodatie, alsmede het vertrek naar school van het zwemmen.
- Aanwezigheid van de leraar en voldoende begeleiding bij het schoolzwemmen.
- Het gaan van de leerlingen van en naar de kleedkamers.
- Het omkleden zelf.
- Het overdragen van de leerlingen aan de zweminstructeurs.
- Het douchen voor en na het zwemmen.

School/begeleiders dragen zorg voor:

- Het instrueren van ouders en andere vrijwilligers. Deze dienen een duidelijke taak te krijgen.
- Voldoende begeleiders werven om leerlingen te begeleiden naar, tijdens en van het zwemmen.
- Informatie over behaalde zwemdiploma's aan ouders vragen en een lijst overhandigen aan de zweminstructeurs. De school kan ouders in Magister laten aangeven of hun kind over een diploma beschikt en welke (bij aanvang van schooljaar).
- Zwembadregels bij leerlingen overbrengen

Er wordt gewerkt met presentielijsten. De school/begeleiders overhandigen het zwembad elke keer dat er gezwommen wordt bij aankomst een presentielijst van de aanwezige leerlingen.

De school heeft een overzicht van het aantal en namen van de deelnemende leerlingen die in het bezit zijn van een zwemdiploma (en welke), aangevuld met eventuele bijzonderheden (medische aandoeningen en andere zorgaspecten).

Jaarlijks vindt er een evaluatie van het schoolzwemmen plaats tussen zwembad en school/begeleider in de maand juni van elk schooljaar.

Verantwoordelijkheden

Onderdeel	School	Gezamenlijk	Zwembad
Veiligheid accommodatie en publiek			X
Omkleden voor en na het zwemmen	X		
Voor en na het zwemmen; douchen *		X	
Zwemmen **			X
Aankomst en vertrek van leerlingen	X		
Vervoer	X		
Overdracht van leerlingen		X	
Toezicht op naleving afspraken		X	
Toezicht tijdens zwemlessen		X	
Inhoud van het zwemonderwijs vastgelegd in het schoolplandeel "schoolzwemmen"			X
Bekend maken van het zwembadprotocol aan de betrokkenen van de school	X		
Het zwembad voorzien van informatie die nodig is om zwemonderwijs te geven conform de afspraken	X		
De school voorzien van informatie die nodig is om zwemonderwijs te geven conform de afspraken			X

* Voor het zwemmen en na het douchen, draagt de school de leerlingen over aan het zwembad. Na het zwemmen en voor het douchen, draagt het zwembad de leerlingen over aan de school.

** De doelstellingen van het zwemonderwijs worden bepaald door de school, de wijze waarop deze worden gerealiseerd door het zwembad. De school houdt een toezichthoudende taak tijdens de zwemactiviteiten, ter ondersteuning en aanvulling van de zorg van het zwembad.

Vrij zwemmen door leerlingen met een (zeer) beperkte zwemvaardigheid:

- Leerlingen met een (zeer) beperkte zwemvaardigheid en met voldoende zwemvaardigheid mogen deelnemen aan het vrij zwemmen.
- Zij spelen tijdens vrij zwemmen onder toezicht van een zweminstructeur en een begeleider van de school.
- Daarbij behoort de zweminstructeur de leerlingen die niet kunnen zwemmen naar een apart gedeelte te brengen.
- Deze leerlingen dienen in een goed overzichtelijke en dus goed controleerbare ruimte onder permanent toezicht van een zweminstructeur te staan.
- Leerlingen die niet kunnen zwemmen mogen niet zonder toezicht van de zweminstructeur vrij zwemmen.
- Als deze ruimte niet goed overzichtelijk is, dient de zweminstructeur ervoor te zorgen dat de leerlingen die niet kunnen zwemmen herkenbaar zijn door bijvoorbeeld het dragen van een rood bandje of zwemkurken.